

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון א' קנז
עשי"ק פ' דברים, שבת חזון, ה'תשע"ו
שנת הקהל

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', יחיילי בית דוד - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

שישים ושש שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וקיי"ד שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"ר

IN HONOR OF

Schneur Zalman שיחי Yakubov

On the occasion of his 10th birthday, 12 Menachem-Av, 5776

AND IN HONOR OF HIS BROTHERS AND SISTERS שיחיו

AND IN HONOR OF HIS PARENTS

Mr. & Mrs. Tzion and Adina שיחיו Yakubov

*

DEDICATED BY THEIR FRIENDS

Mrs. Esther Shandel שתחי Shagalov

and family שיחיו

נדפס לעילוי נשמת

ר' אפרים יונה ב"ר אורי אהרן יואל ז"ל זיסק

ולע"נ מרת חי' רחל בת ר' פנחס זליג ז"ל

ולע"נ ר' מאיר ב"ר צבי הירש ע"ה ולע"נ ר' פנחס זליג ב"ר יצחק ע"ה

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו - לשפע ברכות עד בלי די

ב"ה

דבר מלכות

3

כעת עומדים להכנס לארץ ביחד עם משה רבינו כפשוטו / משיחת שי"פ דברים החשמ"א

זמן הגאולה

7

הסוסים אינם רואים את בית המקדש בעיני בער... / פ' השבוע והזמן הנוכחי באור הגאולה

המעשה הוא העיקר

10

ורק שיהי געגועים למשיח, ובודאי שעי"ז יפעלו ביאתו / הוראות למעשה בפועל

יילחום מלחמת ה' - וינצח

12

המצב עוד לא אבוד כלל / שיחות בעיני שלימות העם והארץ

כתב יד קודש

14

מעלת בנו הגבור של עוג מלך הבשן / צילום נדיד מהגהת הרבי על פרש"י בפרשתנו

10) חיי שרה כד, לט: "אלי לא תלך האשה - אלו כתיב, בת היתה לו לאליעזר, והי מתור למצוא עילה כו" - ענין של מעלה ביחס לאליעזר (אף שביחס לאברהם חרי זה ענין של חסרון, "אין ארור מדבק בברוד").

11) חיי שרה כה, ו: "הפילגשים - חסר כתיב, שלא היתה אלא מלש אחת כו"י. ולכאורה: מהו החסרון בזה שלא היתה אלא אחת? (דב"ה) - חסר אסרו | הפי טעם - ענין של חסרון (כמשנית בחתונות).

12) תולדות כה, כד: "והנה תומים בבטנה - חסר כי אחד צדיק ואחד דשע" - ענין של חסרון (כמשנית בחתונות).

13) וישב לה, כז: "מא, וכחקן תומים חסר כו"י, כני"כ.

14) אבלי עזין לא נתבאר מדוע חוזר רש"י ענין זה ב"ם, וכפרשיות הסמוכות זו לזו - גם בפי תולדות ונגם בפי וישב לה (א"ר) - חסר כי י"ז שמי לעלם - חסר י"ו, לומר העלימה שלא יקרא ככתבו" - חסרון מאלקו.

15) משפטים כג, ב: "לא תענה על ריב - על רב, שאין חולקין על מופלא שבב"ד כו"י" - ענין של מעלה (ורק בסיום פירושו כותב רש"י מתיכן לומדים זאת: "לפי שהוא חסר יו"ד דרשו כ").

16) כי תשא לא, יח: "ככלתו - ככלתו כתיב... ככלה לחתן כו"י" - ענין של מעלה, ולכן לא כותב רש"י "חסר" - ע"פ דפוס ראשון - שחזא המדוייק כו"י ואף שבדפוסים שלפניו כתוב "חסר").

17) שם, "לחת" - לחת כתיב, ששתיים שוות" - ענין של מעלה, שאף שאי אפשר לצמצם חיו שוות (כמשנית בחתונות).

18) ויקח לה, כז: "וחנשם - לפי שנתעצלו ממלאכתם נחסרת אות משמם" - ענין של חסרון.

19) אמור כג, מ: "כפת תמרס - חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת". ולכאורה: מהו החסרון שבדבר? (א"ר) - חסר י"ו, יט: חסר את קרבנו - חסר יו"ד, שהוא משמע הקרב לשון ציווי כו"י" - ענין של חסרון, מכיון שחיי כאן ענין של ערעור, שלכן הוצרך לציווי מיוחד.

21) שלח טו, כד: "לחטאת - חסר א, שאינו כשאר חטאות, שכל חטאות שבתורה חבאות עם עולה החטאת קודמת כו"ו וזו עולה קודמת לחטאת" - חסרון בחטאת זו לגבי שאר חטאות.

22) בלק כב, ה: "והוא יחשב ממלי - חסר כתיב, קרובים הם לחבתנו כו"י" - ענין של חסרון ביחס לבלק.

23) דברים א, יג: "ואשם בראשיכם - חסר יו"ד, לומר (שאשמותיהם) של ישראל כו"י" - ענין של חסרון.

24) דברים ב, לג: "ואת בנו - בנו כתיב, שהי לו בן נכור כמותו" - ענין של מעלה, שהיה נכור כמותו.

יעוץ יחי המלך

סניף ארה"ב: 383 Kingston Ave. #38, Brooklyn, NY 11213 • טל': 718-207-5904
סניף ארץ הקודש: ת.ד. 2025 כפר חב"ד, 60840 • טל': (03) 960-0667 • פקס: (03) 960-7219
דואר אלקטרוני: kuntres.yechi@gmail.com • אינטרנט: www.moshiach.net/blind

מוקדש לעילוי נשמת

הרה"ח ר' משה נחום בהרה"ח ר' מרדכי מענדל ע"ה קדנר

נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסח, ה'תשע"א

יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והוא בתוכם, בגאולה האמתית והשלימה

מעלת בנו הגבור של עוג מלך הבשן

בקשר עם פ' השבוע אנו מביאים צילום מיוחד ממענה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לשאלות המניחים אודות כלל בפרש"י שהסביר בהתוועדות שבת פ' ראה ה'תשמ"ג (נדפס בהתוועדויות תשמ"ג ח"ג סכ"ג)

(צילומים נוספים מהמענה הובאו ב"יחי המלך" תקמ ע' 15, תקמב ע' 15)

להלן פענוח הכתי"ק (בא בהדגשה):

בחלק הצילום שלא הובא כאן כתבו המניחים בתחלת שאלתם:

בנוגע לכלל בפרש"י בענין חסר ויתיר, שרש"י מדגיש ומפרש תיבת "חסר" כאשר מדובר אודות ענין של **חסרון** – עברנו על כל פירושי רש"י בחומש שבהם מובא הענין ד"חסר", וברובם – מובן בפשטות כלל זה, אלא שבכמה מהם, לכאורה, דרוש עדיין ביאור בהתאם לכלל זה.

על שאלתם בנוגע לפ' חיי שרה כד, לט – הוסיף כ"ק אד"ש מה"מ: ענין של מעלה ביחס לאליעזר ובתו – **שלולא חטאו דחם** – **ראוים ליצחק**.

בנוגע לפ' חיי שרה כה, ו – שאלו המניחים מהו החסרון בכך שלא היתה אלא פלגש אחת, וענה כ"ק אד"ש מה"מ: **מבהיל** – ה"ז חסרון הכי **בולט** – שאין בפלגשים אלא אחת. בפ' שמות השמיט כ"ק אד"ש מה"מ את התיבות "בגילוי אלקות", הקיף התיבות "העלימהו של יקרא" וכתב: [חסרון] **הכי בולט**.

בקשר לפ' אמור, מתח כ"ק אד"ש מה"מ קו לעבר הנכתב לעיל בנוגע לפלגשים. וכתב מתחת השורה: * **מבהיל** – חסרון הכי **בולט**.

על הציטוט מרש"י בפ' בלק: "והוא יושב ממלי – חסר כתיב, קרובים הם להכריתני כו" – הוסיף כ"ק אד"ש מה"מ: **ותחסר כל מציאותו**.

בנוגע לרש"י הראשון שהביאו מפרשתנו (דברים) הקיף כ"ק אד"ש מה"מ את תיבת "ואשמם" וכתב: **ענין דגדלות והפכו** [והקיף תיבת] "שאשמותיהם".

בפירוש רש"י השני שהביאו מפרשתנו, בנוגע לבנו של עוג מלך הבשן, מחק כ"ק אד"ש מה"מ את התיבות "שהיכו גם את בנו" וכתב: **מבהיל**. ולאחר המחיקה נמצא שהמעלה היא בזה שבנו ה' גבור כמותו ולא בזה שהיכו אותו (שהוא ענין שלילי).

בצד העמוד כתב כ"ק אד"ש מה"מ: **ועוד י"ל (בכמה מהנ"ל)**.

כעת עומדים להכנס לארץ ביחד עם משה רבינו כפשוטו

יהודים צריכים לדעת שבודאי כבר בא הזמן שמשיח יבוא, צריך רק שיהי' געגועים למשיח, ובודאי שעי"ז יפעלו ויגלו ביאתו • וזה שלעת עתה עדיין לא בא – זוהי קושיא, שכל קושיא באה מהעלם והסתר הגלות, ובודאי שמשיח בעצמו יתרצה; אבל אסור שזה יחליש יהודי ח"ו, אלא אדרבה – זה צריך לעורר עוד יותר • דבר ברור וכשוט, שעכשיו הוא במצב שבכ"י נמצאים "בעבר הירדן", ועומדים ממש להכנס לארץ ישראל, ביחד עם משה רבינו כפשוטו ממש • הוא עומד ומצפה חסר-סבלנות לרגע שיגאל את בני ישראל מהגלות

משיחת ש"פ דברים, ט' באב (נדחה) ה'תשמ"ח – מונה, תרגום מאידית*

א. [.] ע"פ הנ"ל מובנת ההוראה לבנ"י בדורנו זה, דור **האחרון** של הגלות – שמכיון שעומדים בסיום הגלות ד"ערבות מואב" [לפי כל הסימנים בגמרא², ולפי מה שכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו העיד כבר מלפני כמה שנים, שנשאר רק לצחצח הכפתורים³, ו"לאלתר לגאולה"⁴, ומשיח עומד אחר

* שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א באידיש ותורגמה לאחמ"כ ללה"ק ע"י זעוד הנחות בלה"ק. התרגום הוגה ותוקן מחדש על-ידינו. המו"ל.

(1) המבואר בהשיחה לפנ"ז (התוועדויות תשמ"ח ח"ד ע' 114 ואילך). המו"ל.

(2) בסיום מסכת סוטה.

(3) שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(4) "קול קורא" ב"הקריאה והקדושה" תש"א-תש"ב.

כתלנו⁵, וכו' וכו'] – מובן שעכשיו צריך כבר להרגיש בגלוי (לא הקושי של הגלות ר"ל, אלא) שעומדים "**בעבר הירדן**", נמצאים כבר בעלי' ליכנס לארץ ישראל בגאולה האמיתית והשלימה, וצריך להיות רק "עמדו הכן כולכם"⁶.

ובמכ"ש וק"ו: אם בנוגע להכנות לכניסתם בפעם הראשונה לארץ ישראל (כשבנ"י היו עדיין "בערבות מואב") כבר נרגשה רק העלי' שבזה ("בעבר הירדן"), אע"פ שמשה ידע

(5) "קול קורא" שם סיון תש"א.

(6) מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר מכ"ז אד"ר תרח"ץ (נדפס בסה"מ קונטרסים ח"ב שצז, ב. אגרות קודש שלו ח"ד ע' רעט).

שהוא לא יכניס את בני לארץ ישראל (מבלי הבט על תפלתו להקב"ה "ואתחנן אל ה' גו"), ובמילא יכול להיות שהביאה לארץ לא תהי' ביאה נצחית⁷, ויכול להיות שאח"כ ילכו עוד הפעם בגלות⁸,

ואחד הטעמים לזה הוא, כי משה הוא למעלה מענין הגלות⁹, ובמילא באם משה הי' מכניסם לארץ ישראל, אזי לא יכול הי' להיות גלות⁷; אבל שלילת הגלות אז הי' בא מצד הגילוי מלמעלה (מכח משה) ולא מצד מציאות העולם עצמו, ונשאר **האפשרויות** לגלות. . ולכן לא משה הכניסם לארץ ישראל, שזה איפשר שתהי' אח"כ גלות, ובנ"י יכניעו ויבררו הכחות דלעו"ז, של סיבת הגלות, שזה פועל עלי' וגאולה נעלית יותר¹⁰, גאולה שאין אחרי' גלות (אפילו לא אפשרויות לגלות) –

על-אחת-כמה-וכמה בסיום גלות זה האחרון, כאשר כבר עברו עבודת הביורורים בגלות, וכל הנסיונות עד לחבלי משיח, הדברים המבהילים בלתי משוערים כלל וכלל (אפילו לאומות העולם) שאירעו בדורנו זה הי' לא תהי', לא תקום גו' – הרי **דבר ברור ופשוט**, שעכשיו הוא במצב שבני ישראל נמצאים **"בעבר הירדן"**, ועומדים ממש ("מ'האלט אַט אַט") להכנס לארץ ישראל, ביחד עם משה רבינו¹¹ כפשוטו ממש¹² (כפי שביקש בתפלתו¹³ "ואתחנן את ה' גו")

(7) ראה שערי תשובה לאדהאמ"צ ח"ב חינוך בתחלתו. אוה"ת ואתחנן ע' סה. צג. ועוד.

(8) ועפ"ז יומתק מה שגבי מיתת משה (מפני שלא נכנס לארץ) ובכיתת בני' על זה נאמר (ברכה לד, א. ח) רק **"בערבות מואב"** (ולא "בעבר הירדן"), שזה מדגיש הידידה בגלות, כנ"ל בפנים סוס"ד (התועדויות הנ"ל ע' 116. המו"ל).

(9) ראה סוטה ט, סע"א (בנוגע מעשה ידי משה).

(10) ראה אוה"ת שם ע' פז.

(11) היינו שבסוף גלות זה האחרון יש החיבור דב' הענינים – הגילוי (כח) משה שהוא למעלה מכל ענין הגלות, וביחד עם זה הביורוד "ערבות מואב" בגלות זה האחרון (שע"ז נעשה גאולה שאין שייך אחרי'

בגאולה האמיתית והשלימה, שאין אחרי' גלות, ע"י משיח צדקנו, שהוא עומד ומצפה חסר-סבלנות לרגע שיגאל את בני ישראל מהגלות, וזה יכול להיות תיכף ומיד ממש, ועד כדי כך שהגמרא אומרת¹⁴ שמש"ח "ייתב ביני עניי סובלי חלאים וכולן שרו ואסירי בחד זימנא, איהו (משיח) שרי חד ואסירי חד, אמר דילמא מבעינא דלא איעכב" (שרי חד נגע ומקנחו וקושרו ואח"כ מתיר האחר כו' ואינו מתיר שני נגעים יחד דסבר איבעי לי לצאת וליגאל את ישראל לא איתעכב כדי קשירות שני נגעים),

ועאכו"כ שלאחרי כל העבודה דבנ"י בהתאם ל"בקולו תשמעו", הרי בודאי שמש"ח

גלות¹⁵.

ויש לומר שזה מרומז גם בתפלת משה עצמה – "ואתחנן", שהתפלל משה תקט"ו תפלות ליכנס לארץ כמנין "ואתחנן" (דב"ר פי"א, י), שענינו דתקט"ו תפילות הוא "להמשיך בחי' י"ה (שהוא למעלה מבחי' ת"ק) בעולמות שהם בבחי' מהלך ת"ק שנה"¹⁶ (חגיגה יג, א) כו" (אוה"ת ואתחנן ע' קטז).

(12) שמשה ואהרן עמהם **בתחלת** הגאולה – יומא ה, ב. תוד"ה אחד – פסחים קיד, סע"ב.

(13) כי בודאי שתפלת צדיק מתקיימת (ובמכש"כ מצדיק גוזר והקב"ה מקיים (תנחומא וירא יט. וראה שבת נט, ב). ויתירה מזו הקב"ה גוזר וצדיק מבטל (מו"ק טז, ב. וש"נ), ועאכו"כ תפלת משה, שאפילו מעשי ידיו נצחיים (סוטה שם), והוא למעלה מכל ענין הגלות, ובפרט שהתפלל משה על זה תקט"ו תפלות (דב"ר שם).

(14) סנהדרין צח, א ובפרש"י.

(* ועפ"ז אולי יש להוסיף ביאור בתורת לוי"צ (עי' שכה) בפירוש הכתוב "הואיל משה", ש"הואיל אותיות אליהו בחי' דעת דנוקבא, משה בחי' דעת דדכורא".

אלא שבכח (תפלת) משה נפגלת הגאולה (נ"ד אליהו שהוא מבשר הגאולה), וגאולה נצחית (כיון שזה בא לאחרי גלות זה האחרון).

וענין זה מרומז בכתוב "בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה הזאת", כנ"ל בפנים.

(**) ולהעיר מהפירוש בתקט"ו - ט"ו פעמים ת"ק (אוה"ת שם ט"ע ק"ג. ע"פ תוד"ה ורג"ל - חגיגה שם), היינו השלימות (ט"ו) בעולמות עצמם שהם בבחי' ת"ק, אבל זהו בהוספה על פירוש הפשוט שתקט"ו הוא ת"ק עם עוד ט"ו (ט"ו שלמעלה מת"ק).

לתת), ואזי תהי' זו הדרך שתביא למלחמה, ר"ל!

ג. ולא כדעת הטועים שהמצב כבר אבוד, ואי-אפשר לפעול כלום כי הכל כבר סוכם; אלא כיון שכבר רואים שהערבים ביטלו כמה-וכמה ענינים שהיו מוסכמים וחתומים ב"קעמפ-דייוד" – אזי ישנה הזדמנות לטעון שזה הי' "מקח טעות", היות והם ביטלו את ההסכמים, במילא מתחרטים על כל הענין.

אמנם יגדפו אחד את השני, ובלשוונת הכי חריפים, אך לא יותר מאשר באופן דיפלומטי, וזה לא יזיק לאף אחד, מכיון שדבר ברור הוא שיהי' "ושכבתם ואין מחריד", "וחרב לא תעבור בארצכם" ואפילו "חרב של שלום" – ובענינו: החרב של ה"או"ם" (כמדובר כמ"פ).

ויתירה מזו:

אפילו בנוגע לשטחים שכבר החזירו – המצב כלל לא אבוד, ואפשר לפעול שיחזירו את כל השטחים שנתנו להם – מכיון שהם ביטלו את ההסכמים שעשו.

ובדוגמת ענין התשובה שאפשר לתקן גם את העבר – ועד כפי שחסידות מביאה [שהיות וזה מובא בחסידות חב"ד – חכמה בינה דעת, מובן שענין זה יורד בגילוי בהבנה והשגה], מה דאיתא בתיקונים – שכאשר אדם אחד מחליט לעשות תשובה [כמובא בדניאל (י, יב) ש"מן היום הראשון אשר נתת את לבך להבין גו' נשמעו דבריך"] – אזי נעשה צדיק גמור, ומיד באה הגאולה ע"י משיח צדקנו – שענינו ג"כ ענין התשובה, "משיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא".

ד. לאחר-מכן נוסף ענין קבלת השוחד על-ידי נתינת כסף בשביל ישיבות.

כמדובר כמה פעמים: אי-אפשר לבנות חינוך על-פי תורה ויראת שמים מכספים המוכתמים בדם יהודי! "כי לא לכם ולנו לבנות בית לאלוקינו!"

לא רק שאי-אפשר לבנות ישיבות ולחנך תלמידים ביראת-שמים עם כספים אלו, אלא יותר מזה: הגמ' אומרת (ע"ז יז, א) שאפילו "בית הכסא" אסור לבנות מכספים שכאלה!

תלמידי הישיבות צריכים להנצל מאלה הרוצים "להלעיט" אותם מכסף כזה!

ה. ויה"ר שבני ישראל יתייצבו בתוקף המתאים ע"פ הפסק-דין של השולחן ערוך, ובאופן ד"קוממיות – בקומה זקופה",

החל מזה ש"בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו", שע"ז יקויים "ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו", "ושכבתם ואין מחריד", ו"חרב לא תעבור בארצכם", עד ל"ואולך אתכם קוממיות".

(תרגום חפשי משיחת ש"פ דברים ה'תשל"ט - בלתי מוגה)

המצב עוד לא אבוד

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. במקום להסביר לאומות-העולם שיכירו במעלת בית המקדש, בקדושה שנמצאת במקום המזבח ובמעלת בני ישראל, תמורת זה עושים כעת את השטות הכי גדולה – מתפעלים ממצרים, ומחזירים להם עוד חלק ועוד חלק מהשטחים שבני ישראל קיבלו בניסים גלויים שהקב"ה הראה להם, וחושבים שעל-ידי-זה ישאו חן בעיניהם, שזוהי שטות הכי גדולה!

הרי באמת, כל העולם שייך ליהודים, מכיון שכל העולם נברא "בשביל ישראל שנקראים ראשית", שזה קשור בשלימות התורה – "בשביל התורה שנקראת ראשית", ובפרט כשמדובר אודות שטחים כאלה שלמרות שאינם חלק מארץ ישראל הרי משתמשים בהם לעניינים הקשורים עם תומ"צ,

ועד שזה נוגע ממש לפיקוח-נפש של כמה וכמה מבני ישראל – מכיון שצריכים את השטחים האלה כדי שיהי' המצב ד"ושכבתם ואין מחריד", זאת אומרת שאפילו אלה שעדיין אינם ראויים שהקב"ה יעשה להם ניסים גלויים למעלה מהטבע – יהיו באופן של "ושכבתם ואין מחריד", בידעם שיש את ההגנה של הקב"ה כפי שהתלבשה בלבושי הטבע.

ובמקום זה, מוסרים את המקומות שיש בהם "נפט", שזה נוגע לענייני ביטחון, ונותנים שטחים שזקוקים להם בשביל ענין הביטחון, כפי שדובר כמה פעמים. ולא רק אני אומר את זה, אלא זוהי דעתם של כל מומחי הביטחון (המדברים מטעמים ביטחוניים ולא מדיניים).

ב. היות והקב"ה רוצה להראות כל דבר בגלוי – רואים עכשיו מה היה בצפון ארץ ישראל, שהעריבים התמרדו נגד אנשי הצבא והמשטרה, ויצאו בגלוי נגד היהודים – כפי שכבר נדפס בכל העיתונים, וגם בארץ-ישראל – כי כבר לא יכלו להסתיר זאת.

לאחר-מכן מתחילים לדון איך זה קרה שהם עשו מרד, ואומרים על-זה כל מיני אמתלאות שונות, שהכוונה במילה "אמתלא" הוא "אמת – לא" (ועד שמצרפים א"ז למילה אחת), אך באמת זהו דבר פשוט ביותר:

היות והם רואים שהיהודים אינם עומדים בתוקף, ולא מניחים ליהודים להתיישב בשטחים שאינם שייכים לאף אחד, ועד שמחזירים שטח אחר שטח – זה פועל אצלם שלא יפחדו, ולכן הם עושים מרד. שמזה רואים עוד יותר כמה חשוב לעמוד בתוקף – משום שדוקא ע"י עמידה בתוקף, מביאים לידי כך שיפחדו מעם ישראל.

וכמדובר כמה פעמים: אף אחד לא מתווכח אם שלום הוא דבר טוב או לא, כי שלום הוא בודאי דבר טוב – השאלה היא מהי הדרך המביאה לשלום: האם ע"י עמידה בתוקף, או ע"י ויתור ללחץ אחד ולעוד לחץ וכו'.

ובכן בפשטות שכניעה ללחץ אחד גוררת לחץ נוסף, וממילא מוסרים עוד שטח ועוד שטח, ועד שאין כבר מה לתת (היות והם יתבעו כאלה שטחים שודאי כבר לא יסכימו

בא "היום"¹⁵, ויתירה מזו – מכיון שבודאי עשו בני" תשובה, הרי ישנה ההבטחה ופס"ד ברור ש"מיד הן נגאלין"¹⁶, ולא עכבן אפילו כהרף עין¹⁷, ובפרט שבודאי הוא גם כבר המצב ד"זכו", ובמילא בא משיח "ארו עם ענני שמיא"¹⁸.

ב. גילוי הטוב והעלי' ("בעבר הירדן") בתשעה באב הוא בהדגשה יתירה בקביעות שנה זו, שתשעה באב חל ביום השבת, שאז התענית נדחה, וידוע פתגם רבותינו נשיאנו¹⁹ (מיוסד על דברי רבי יהודה הנשיא בגמרא²⁰ "הואיל ונדחה אידחה"), "הלואי שיהי' נדחה באמת, ויהפך לששון ולשמחה".

ונוסף לזה: מכיון שהתענית נדחה – הרי בשבת זו מודגש בגלוי רק המעלה של יום זה, זה שמשיח נולד אז!²¹

ג. ההוראה לפועל מכל זה:

יהודים צריכים לדעת שבודאי כבר בא הזמן שמשיח יבוא, כנ"ל בארוכה, צריך רק שיהי' געגועים למשיח, ובודאי שע"ז יפעלו ויגלו ("ארויסרופן") ביאתו.

זוהי שלעת עתה עדיין לא בא – זוהי קושיא, שכל קושיא באה מהעלם והסתר הגלות, ובודאי שמשיח בעצמו יתרצה; אבל אסור שזה יחליש יהודי ח"ו, אלא אדרבה – זה צריך לעורר עוד יותר עלי' בהעבודה "בעבר הירדן" – תוספת מרץ וחיות, להוסיף

15) סנהדרין שם.

16) רמב"ם הל' תשובה פ"ה ה"ה.

17) מכילתא ופרשי"י בא יב, מא.

18) סנהדרין שם.

19) ס' השיחות הש"ת ע' 157. נתבאר בלקו"ש י"ז תמוז (נדחה) ש. ז. חל"ג ע' 156 ואילך. המו"ל). קונטרס משיחות ש"פ בלק ש. ז. (סה"ש תשמ"ח ע' 526 ואילך. המו"ל).

20) מגילה ה, רע"ב.

21) איכ"ר פ"א, נא.

ולהעיר שמשיח יצא מרות המואבי' – גילוי הטוב

ביתר שאת וביתר עז ב"משפט" (תורה) ו"צדקה", שמביאים הגאולה, "ציון במשפט תפדה ושב" בצדקה".

ובפרט בעמדנו בשבת תשעה באב לאחרי חצות היום, הזמן דלית משיח – הרי זה הזמן בדיוק ש"מזלו גובר"²², המזל דמשיח²³ הוא בהתגברות, ובאופן ד(מזל מלשון) "ונוזלים"²⁴, שזה נוזל ונמשך למטה, לכל ישראל (ובפרט לכאו"א מהם בניצוץ משיח שבכאו"א²⁵).

זוה צריך לעורר ולגלות אצל כאו"א התגברות בעבודתו להוסיף ה"מצוה אחת" שהיא תכריע "את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה"²⁶ – הגאולה האמיתית והשלימה.

ובפרט ע"י ההוספה בלימוד התורה (משפט) ונתנית הצדקה (שפועלים "ציון במשפט תפדה ושב" בצדקה") באופן המותר ביום שבת קודש, ועאכו"כ – מחור, עשירי באב (בעניינים המותרים ללמוד ביום זה) – הן בנוגע לעצמו והן בנוגע להשפיע על כל האחרים.

ובכדי להקל על הענין, יש להציע (בתור "מפקחין על צרכי ציבור בשבת"²⁷), שאלו

ש"בארץ מואב" (ראה לקו"ת חוקת סו, ג. אוה"ת נ"ך ע'נה). 22) ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח ובקרבן העדה. וראה שיחת כ"ה אדר ושיחת אחש"פ ש. ז.

23) שישנו בכל דור דודו, ולא עוד, אלא שהוא כבר במצב שראוי לגאול תומ"י (מבלי עיכוב חבישת נגע אחד כבגמרא) את ישראל ("הוגה בתורה ועוסק במצוות וכו" – רמב"ם הל' מלכים ספי"א). דמכיון שפס"ד ברור דכשישראל עושין תשובה מיד הן נגאלין – הרי מוכרח, שכבר ישנו (עוד לפני עשיית תשובה) משיח במצב כזה, שכשישראל עושין תשובה יגאל אותם מיד.

24) לקו"ת האזינו ע"א, ב.

25) מאור עינים ס"פ פינחס.

26) רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד.

27) ראה שבת ק"ג, א. תושו"ע או"ח סש"ו ס"ו.

ש"ע אדה"ז שם ס"ב.

שבעשירי באב נוסעים למקומות שונים בכדי לדבר עם יהודים אודות יהדות בכלל ואודות תשעה באב בפרט – יקחו עמם קופת-צדקה שמזכירה ומעוררת על נתינת הצדקה, וגם "לקחת" עמם דברי תורה (מענינא דיומא שאפשר להגיד לאחרים בעל-פה, באותיות המתאימות להם, בדרכי נועם ובדרכי שלום, "האמת והשלום אהבו"²⁸).

ומהתגברות זו תהי' פעולה נמשכת ומעלין בקודש בההוספה בלימוד התורה ונתינת הצדקה, ובכלל בקיום המצוות בהידור – גם בימים שלאח"ז, במשך חודש מנחם-אב, ועאכו"כ אח"כ בחודש אלול, חודש הרחמים²⁹, ועאכו"כ בחודש תשרי, המרובה במועדות³⁰.

והולך ומוסיף ואור עד שמיד יפעלו ביאת משיח צדקנו למטה מעשרה טפחים, ואז יוסיפו עוד יותר בכל הענינים, מעלה בקודש עצמו (כנ"ל), למעלה מעלה עד אין סוף, ומתוך שמחה גדולה,

ביחד עם אלה ש"הקיצו ורננו שוכני עפר"³¹, ומשה ואהרן עמם, ואתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא³², ובדורנו – נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר,

וכולם ביחד נלך מ"בעבר הירדן" לארץ ישראל, ומשיח צדקנו בראש,

וכל זה – תיכף ומיד, ושמחת עולם על ראשם³³.

מדובראוונא סקל"א ס"ח. שו"ע אדה"ז שם ס"ב.

(31) ישעי' כו, יט.

(32) תקו"ז תס"ט.

(33) ישעי' לה, יו"ד. נא, יא.

(28) זכרי' ח, יט. רמב"ם סוף הל' תעניות.

(29) ראה שו"ע או"ח ר"ס תקפא. לקו"ת ראה לב, א ואילך.

(30) ב"י או"ח סתצ"ב. השלמה לשו"ע אדה"ז לר"נ

בחודש אלול, חודש הרחמים⁸, ועאכו"כ בחודש תשרי, המרובה במועדות⁹.

והולך ומוסיף ואור עד שמיד יפעלו ביאת משיח צדקנו למטה מעשרה טפחים, ואז יוסיפו עוד יותר בכל הענינים, מעלה בקודש עצמו (כנ"ל), למעלה מעלה עד אין סוף, ומתוך שמחה גדולה,

ביחד עם אלה ש"הקיצו ורננו שוכני עפר"¹⁰, ומשה ואהרן עמם, ואתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא¹¹, ובדורנו – נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר,

וכולם ביחד נלך מ"בעבר הירדן" לארץ ישראל, ומשיח צדקנו בראש,

וכל זה – תיכף ומיד, ושמחת עולם על ראשם¹².

(משיחת ש"פ דברים, ט' באב (נדחה) ה'תשמ"ח - מוגה, תרגום מאידית)

(8) ראה שו"ע או"ח ר"ס תקפא. לקו"ת ראה לב, א ואילך.

(9) ב"י או"ח סתצ"ב. השלמה לשו"ע אדה"ז לר"נ

מדובראוונא סקל"א ס"ח. שו"ע אדה"ז שם ס"ב.

(10) ישעי' כו, יט.

(11) תקו"ז תס"ט.

(12) ישעי' לה, יו"ד. נא, יא.

מוקדש לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר **צבי הירש** ע"ה **סטראל** - נפטר ביום כ"ז אלול

ולע"נ זוגתו **טשרנא גיטל** בת ר' **יעקב** ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת

יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

נדבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח **שמואל סטראל** ומשפ' שיחיו

מדור ה"דבר מלכות" מוקדש

לזכות האשה **רייזל פרומא** בת חי' רחל שתחי'

ולזכות הרה"ת **יוסף יצחק** בן **רייזל פרומא** וזוגתו **חיה מושקא** בת מרים שיחיו

ובתם **רחל** בת **חיה מושקא** שתחי'

ולזכות **הנא לאה** בת חי' רחל, **עדינה** בת חי' רחל, **מרים** בת חי' רחל, ו**צבי** בן חי' רחל שיחיו

רק שיהי' גענועים למשיח, ובודאי שעיי"ז יפעלו ביאתו

ההוראה לפועל מכל זה:

יהודים צריכים לדעת שבודאי כבר בא הזמן שמשיח יבוא, כנ"ל בארוכה, צריך רק שיהי' גענועים למשיח, ובודאי שעיי"ז יפעלו ויגלו ("ארויסרופן") ביאתו.

זה שלעת עתה עדיין לא בא – זוהי קושיא, שכל קושיא באה מהעלם והסתר הגלות, ובודאי שמשח בעצמו יתרחש; אבל אסור שזה יחליש יהודי ח"ו, אלא אדרבה – זה צריך לעורר עוד יותר על"י בהעבודה "בעבר הירדן" – תוספת מרץ וחיות, להוסיף ביתר שאת וביתר עז ב"משפט" (תורה) ו"צדקה", שמביאים הגאולה, "ציון במשפט תפדה ושב" בצדקה".

ובפרט בעמדנו בשבת תשעה באב לאחר חצות היום, הזמן דלית משיח – הרי זה הזמן **בדיק** ש"מזלו גובר", המזל דמשיח² הוא בהתגברות, ובאופן ד(מזל מלשון) "ונוזלים"³, שזה נוזל ונמשך למטה, לכל ישראל (ובפרט **לכאו"א** מהם בניצוץ משיח **שבכאו"א**)⁴.

זה צריך לעורר ולגלות אצל כאו"א התגברות בעבודתו להוסיף ה"מצוה אחת" שהיא תכריע "את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה"⁵ – הגאולה האמיתית והשלימה.

ובפרט ע"י ההוספה בלימוד התורה (משפט) ונתינת הצדקה (שפועלים "ציון במשפט תפדה ושב" בצדקה") באופן המותר ביום שבת קודש, ועאכו"כ – מחר, עשירי באב (בענינים המותרים ללימוד ביום זה) – הן בנוגע לעצמו והן בנוגע להשפיע על כל האחרים.

ובכדי להקל על הענין, יש להציע (בתור "מפקחין על צרכי ציבור בשבת"⁶), שאלו שבעשירי באב נוסעים למקומות שונים בכדי לדבר עם יהודים אודות יהדות בכלל ואודות תשעה באב בפרט – יקחו עמהם קופת-צדקה שמזכירה ומעוררת על נתינת הצדקה, וגם "לקחת" עמהם דברי תורה (מענינא דיומא שאפשר להגיד לאחרים בעל-פה, באותיות המתאימות להם, בדרכי נועם ובדרכי שלום, "האמת והשלום אהבו"⁷).

ומהתגברות זו תהי' פעולה נמשכת ומעלין בקודש בהוספה בלימוד התורה ונתינת הצדקה, ובכלל בקיום המצוות בהידור – גם בימים שלאח"ז, במשך חודש מנחם-אב, ועאכו"כ אח"כ

משיח במצב כזה, שכשישראל עושין תשובה יגאל אותם מיד.
 (3) לקו"ת האזינו עא, ב.
 (4) מאור עינים ס"פ פינחס.
 (5) רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד.
 (6) ראה שבת קנ, א. טושו"ע או"ח סי"ו ס"ו. שו"ע אדה"ז שם סי"ב.
 (7) זכרי' ח, יט. רמב"ם סוף הל' תעניות.

(1) ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח ובקרבן העדה. וראה שיחת כ"ה אדר ושיחת אחש"פ ש. ז.
 (2) שישנו בכל דור ודור, ולא עוד, אלא שהוא כבר במצב שראוי לגאול **תומי** (מבלי עיכוב חבישת נגע **אחד כגומרא**) את ישראל ("הוגה בתורה ועוסק במצוות וכו'" – רמב"ם הל' מלכים ספי"א). דמכיון שפס"ד ברור דכשישראל עושין תשובה **מיד** הן נגאלין – הרי **מוכרח**, שכבר ישנו (עוד לפני עשיית תשובה)

הסוסים אינם רואים את בית המקדש בעיני בשר...

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. בענין שבת חזון ישנו דבר נפלא:

מובא בשם ר' לוי יצחק מברדיטשוב¹ [.] ש"שבת חזון" הוא מלשון **מחזה**, שבשבת זו מראים "לכאו"א המקדש דלעתיד".

הביאור בזה בפרטיות:

"המקדש דלעתיד" שמראים בשבת חזון, מראים לא רק לישיעי הנביא² או לשאר הנביאים – אלא גם "לכאו"א מישראל".

בתחילה אכן הראו אותו לנביא³, בכדי שעיי"ז יפתח את הדרך⁴ – אבל אח"כ ע"י הנביא מראים את בית המקדש "לכאו"א".

ומה מראים "לכאו"א" – לא את ביהמ"ק שמשח יבנה לעתיד לבוא, יבנה ביהמ"ק במקומו – לשון עתיד [או (בלשון הרמב"ם⁵) **ובנה** מקדש במקומו, שגם "ובנה" הוא בלשון עתיד] – אלא⁶ את בית המקדש של הקב"ה שהוא "בנוי ומשוכלל"⁷, "המקדש אד' כוננו ידיך"⁸:

למרות שביהמ"ק שיבנה משיח הוא ג"כ דרגא נעלית ביותר – כמובן מכך שמשח יהי' נבחר המין האנושי⁹, בחי' היחידה¹⁰, ואחר-כך יתוספו בו כל העליות ד"הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו", "ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה", "וילחם מלחמת ה"⁵ – וינצח, אתכפיא ואתהפכא, ולאחרי כל זה יהי' "בנה מקדש במקומו" – א"כ הרי מובן גודל העילוי שיהי' בבית המקדש שיבנה משיח

– אעפ"כ מראים "לכאו"א" בשבת חזון לא את ביהמ"ק שיבנה משיח אלא את ביהמ"ק הבנוי של הקב"ה, "מקדש אדני-כוננו ידיך", שבית מקדש זה הוא באין ערוך נעלה יותר מבית המקדש שיבנה משיח.

ב. והכוונה בזה שמראים זאת "לכאו"א" כאן למטה, הוא כדי לעורר אותו שיעסוק "בקב

(1) נעתק באוה"ת נ"ך כרך ב' ע' א'צ"ז – בשוה"ג.
 (2) דהרי השבת נק' ע"ש "חזון ישעיהו" – אף שהראו אותו ליחזקאל כבהערה הבאה.
 (3) היינו ליחזקאל – ראה יחזקאל סימן א' ואילך.
 רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"ד.
 (4) ראה סה"מ תרע"ח ע' רפג. תרפ"ח ע' קב.
 (5) הל' מלכים ספי"א.
 (6) ראה אוה"ת שם (בהמשל) **עשה לו לבוש שלישי**
 כו". וראה לקו"ש חכ"ט ע' 22 והערה 42. ואף דשם מבואר שהוא "בנינא דקוב"ה" – ראה לקמן ס"ב **ובהנסמן שם** בהערה 9.
 (7) פרש"י ותוס' – סוכה מא, סע"א. ובכ"מ.
 (8) בשלח טו, יז.
 (9) ע"ד לשון הרמב"ם בנוגע למשה (פיהמ"ש סנהדרין פ' חלק יסוד השביעי – תרגום קאפח).
 (10) סה"מ תרצ"ט ע' 207 בשם הרמ"ז.

שלו¹¹ בבניית בית המקדש, שאזי ישנם ב' המעלות – הן את ביהמ"ק שבנוי מלמעלה של הקב"ה והן את עבודתו למטה.

ע"ד התיווך בין מאמרי חז"ל האומרים שמיח יבנה את ביהמ"ק לבין מאמרי חז"ל האומרים שביהמ"ק "יגלה ויבוא משמים (בנוי ומשוכלל)" – שלכאורה זו סתירה – כמדובר פעם בארוכה¹², שבבית המקדש דלעתיד יהיו ב' המעלות – הן המעלה שמיח יבנהו, והן המעלה ש"יגלה ויבוא משמים".

ג. וזה קשור גם להמדובר לעיל¹³, שכל ענין הגלות הוא "על מנת"¹⁴ שתבוא הגאולה, ובעיקר יש להדגיש זאת בשבת שקודם תשעה באב, כיון שאז ניכרת עוד יותר ירידת הגלות. ונקודה זו היא בהדגשה יתירה בענין דשבת חזון, השבת שלפני תשעה באב, שאז מראים כאן למטה בזמן הגלות "לכאור"א המקדש דלעתיד".

שזה מגלה יותר בבהירות שכל כוונת הירידה בגלות היא – הגאולה וביהמ"ק שיהי' אז, שלכן מראים לכאור"א, למטה בזמן הגלות, ובפרט בשבת שקודם תשעה באב, שאז התכלית דירידת הגלות – את "המקדש דלעתיד".

ומראים לו זאת בכונה כדי שזה יפעל על המעשה והעבודה בפועל שלו, כנ"ל (ס"ב).

ד. ואע"פ שבעיני בשר לא רואים (עכ"פ – כו"כ אינם רואים) את "המקדש דלעתיד" שמראים לכאור"א בשבת חזון, כפי שידע אינש בנפשי' –

אבל (כהסיפור הידוע¹⁵) האם בגלל שהסוסים הם סוסים – המלאכים אינם מלאכים!?! – האם בגלל שהנפש הבהמית שלו והעיני בשר שלו (שהנפש הבהמית פועלת עליהם), אינם רואים את "המקדש דלעתיד" שמראים לו – לא רואה זאת ה"יחידה" שלו? וכיון שהוא מאמין שה"יחידה" שלו רואה זאת, זה פועל אצלו התאמתות בידעה, כאילו שהוא רואה את-זה בעצמו בעיני בשר¹⁶.

ה. והמעשה הוא העיקר:

כמדובר לעיל, זה מה שמראים בשבת חזון "לכאור"א המקדש דלעתיד" – הוא בכדי שזה יפעל בעבודתו,

ועי"ז שהוא רואה בשבת חזון את ביהמ"ק בנוי, הוא מבין שכל הגלות היא רק "על מנת שיבוא אר"י ויבנה אריאל"¹⁷,

במילא זה פועל עליו שיוסיף עוד בעבודתו כדי להביא לידי גילוי את הכוונה שבגלות – ה"יבוא אר"י ויבנה אריאל".

ובפרט שמראים לו זאת ברגע הראשון שבשבת חזון – כמובן מכך שתיכף לאחר הרגע הראשון של השבת היא נקראת שבת חזון, כפי שרואים בפשטות: כאשר שואלים מישהו

(11) ראה ב"מ לח, א.

(14) ראה הנסמן בהערה 17.

(15) ראה הוספה לסה"מ תרפ"ח ע' רא ואילך. ס' השיחות תש"א ע' 130.

(12) שיחת מוצש"ק מטו"מ תשל"ט – לקו"ש חי"ח ע' 418 ואילך (וראה גם בהערות). ועוד.

(16) וראה בארוכה לקו"ש חי"ט ע' 24 ואילך.

(13) סי"ח בהשיחה (שיחות קודש תש"מ ח"ג ע' 726). וראה לקו"ש חכ"ט ע' 12 ואילך.

(17) ל' חז"ל – ילקו"ש ירמ"י בתחלת רמז נטר.

מיד ברגע הראשון של השבת: איזו שבת זו, ובמה היא שונה משאר שבתות השנה? – הוא יאמר שזוהי שבת חזון.

ומזה מובן, שגם הנקודה של שבת חזון – שמראים "לכאור"א המקדש דלעתיד" – ישנה כבר ברגע הראשון של שבת זו.

(משיחת ש"פ דברים, שבת חזון, ה'תש"מ - בלתי מוגה)

בנין 770 יעבור עם כל עניניו להר הבית בירושלים!

הנחה: "ועד הנחות התמימים". תרגום: מערכת "יחי המלך"

הגמרא במסכת מגילה אומרת¹: "עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות" – "מקדש מעט"² שבחוץ לארץ – "שיקבעו בארץ ישראל", עד למקום המקדש על הר המורי³.

זאת-אומרת, לא יקחו לארץ ישראל רק את המתפללים בבתי כנסיות ולומדי התורה בבתי מדרשות, ולא רק את התורה ומצות שקיימו שמה וספרי התורה – אלא גם את עצם האבנים, העצים והעפר⁴ של הבנינים הגשמיים דבתי כנסיות ובתי מדרשות, יקחו לארץ ישראל למקום המקדש על הר המורי!

כיון שעיי"ז שיהודים התפללו ולמדו תורה באותם בתי כנסיות ובתי מדרשות במשך זמן הגלות, ובלשון הגמרא⁵ "קורין ומרביצין בהן תורה" – הם המשיכו קדושה גם בבתי עצמם, באבנים, עצים ועפר, והקדושה נשאר בהם באופן קבוע ונצחי לעולמים, עד שמעבירים אותם לארץ ישראל ולירושלים על הר הבית⁶.

שזהו דבר נפלא ("א געוואלדיקע זאך"): אע"פ שנמצאים בגלות, ועוד בגלות בתוך גלות – כי נוסף על הגלות דירידת הנשמה בגוף, נמצאים גם בגלות כפשוטו – אעפ"כ, עיי"ז שיהודים מתפללים ולומדים בבתי כנסיות ובתי מדרשות, הם ממשיכים קדושה נצחית בעצם הבנינים הגשמיים, עד שיעבירו את הבנינים לארץ ישראל לירושלים על הר הבית, מעבר מן הקצה אל הקצה – מגלות בתוך גלות עד לתכלית העילוי בקדושה!

[. .] אם הדברים אמורים בנוגע לכל הבתי כנסיות ובתי מדרשות, עאכו"כ שכן הוא בנוגע לבית הכנסת ובית המדרש זה של כ"ק מו"ח אדמו"ר, היכן שעבד את עבודתו בתומ"צ והנהיג את צאן מרעייתו במשך עשר שנים – הרי זה דבר הברור שלא יקחו לארץ ישראל רק את המתפללים ולומדי התורה בביהמ"ד וביהמ"ד זה, ולא רק את התומ"צ וכל הענינים שכ"ק מו"ח אדמו"ר פעל, ולא רק את ספרי התורה וכו' – אלא גם את עצם הבנין של האבנים, עצים ועפר עם ה"עזרת נשים" וכל הענינים שנמצאים שם וכו' – יקחו יחד לארץ ישראל, לירושלים על הר הבית!

(משיחת ש"פ דברים, שבת חזון ה'תשמ"ב - בלתי מוגה)

(1) כט, א. בכ"ז ראה קונטרס בענין "מקדש מעט זה בית רבינו שבבבל" (סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 467 ואילך).

(2) יחזקאל יא, טז.

(3) ראה חדא"ג שם.

(4) ראה נגעים פי"ב מ"ב.

(5) מגילה שם.

(6) ראה גם לקו"ש חי"ז ע' 168.